

Briuselis, 2018 12 19
COM(2018) 856 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI
ANTROJI ATASKAITA PAGAL BEVIZIO REŽIMO SUSTABDYMO
MECHANIZMĄ

{SWD(2018) 496 final}

I. Įvadas

Taikant bevizį režimą piliečiams suteikiama svarbių pranašumų, taip pat stiprinami socialiniai, kultūriniai ir ekonominiai ES ir jos partnerių ryšiai. Bevizis režimas taip pat yra susijęs su atsakomybe išlaikyti pažangą, padarytą vedant dialogus dėl vizų režimo liberalizavimo, ir užtikrinti tinkamai valdomą migracijos ir saugumo aplinką, be kita ko, vykdant su ES *acquis* suderintą vizų politiką.

Ši antroji ataskaita pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą grindžiama Komisijos pareiga stebėti, ar trečiosios šalys nuolat laikosi vizų režimo liberalizavimo reikalavimų, ir bent kartą per metus¹ Europos Parlamentui ir Tarybai pateikti ataskaitą šiais klausimais. Vertinimo laikotarpis prasideda nuo pirmosios ataskaitos pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą² priėmimo datos, t. y. 2017 m. gruodžio mėn. Kalbant apie geografinę taikymo sritį, pažymėtina, kad ataskaita ir toliau apima tas šalis, kurios sėkmingai užbaigė dialogus dėl vizų režimo liberalizavimo. Šioje ataskaitoje toliau daugiausia dėmesio skiriama konkrečioms sritims³, kuriose būtina imtis tolesnių veiksmų, kad būtų užtikrintas padarytos pažangos tvarumas. Todėl, kaip ir pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą, šioje ataskaitoje neaprašomi stabiliai įgyvendinami kriterijai.

Statistinė šios ataskaitos dalis apima 26 ES valstybes nares, taikančias Reglamentą (ES) 2018/1806, ir keturias Šengeno asocijuotąsias šalis (toliau – erdvė „Šengenas+“)⁴. Konkrečios sritys vertinamos visų pirma remiantis informacija, kurią Eurostatui⁵ pateikė erdvei „Šengenas+“ priklausančios šalys, informacija, kurią pateikė ES agentūros (Europolas, eu-LISA, Europos prieglobsčio paramos biuras, Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra ir Eurojustas), ir informacija, kuria tarpusavyje keičiasi Komisija, Europos išorės veiksmų tarnyba ir šalių, kurioms taikomas bevizis režimas, institucijos. Prie šios ataskaitos pridedamame **Komisijos tarnybų darbiniam dokumente** pateikiama išsamesnė bendroji informacija apie konkrečiose srityse nustatytus pokyčius.

¹ Pagal 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1806, nustatančio trečiųjų šalių, kurių piliečiai, kirsdami išorines sienas, privalo turėti vizas, ir trečiųjų šalių, kurių piliečiams tas reikalavimas netaikomas, sąrašus, 8 straipsnio 4 dalį, OL L 303, 2018 11 28, p. 39.

² COM(2017) 815 *final*.

³ Kaip ir pernai, konkrečios sritys kiekvienai šaliai nustatomos pagal atitinkamus vizų režimo liberalizavimo veiksmų planus. Šioje ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama šioms konkrečioms sritims: Albanijoje – neteisėtos migracijos, teisėsaugos ir pinigų plovimo, buvusiojoje Jugoslavijos Respublikoje Makedonijoje – neteisėtos migracijos ir organizuoto nusikalstamumo, Bosnijoje ir Hercegovinoje – neteisėtos migracijos, organizuoto nusikalstamumo ir pinigų plovimo, Juodkalnijoje – neteisėtos migracijos ir organizuoto nusikalstamumo, Serbijoje – neteisėtos migracijos, vizų politikos, organizuoto nusikalstamumo ir pinigų plovimo, Moldovoje – neteisėtos migracijos ir kovos su korupcija, Gruzijoje – neteisėtos migracijos, organizuoto nusikalstamumo ir kovos su korupcija ir Ukrainoje – neteisėtos migracijos, organizuoto nusikalstamumo ir kovos su korupcija. Komisija taip pat toliau atidžiai stebi, kaip įgyvendinami kriterijai, susiję su dokumentų saugumu, taip pat su kova su diskriminacija ir pažeidžiamų gyventojų grupių padėtimi. Pažymėtina, kad Komisija ir toliau stebi platesnę padėtį vidaus reikalų ir teisingumo srityje, kuri taip pat yra svarbi įgyvendinant vizų režimo liberalizavimo įsipareigojimus, ir teikia ataskaitas pagal Vakarų Balkanų šalims, kurioms taikomas bevizis režimas, skirtą ES plėtos dokumentų rinkinį ir Rytų partnerystės šalims skirtus atitinkamus asociacijos susitarimus.

⁴ Austrija, Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Estija, Graikija, Ispanija, Italija, Kipras, Kroatija, Latvija, Lenkija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Vengrija ir Vokietija, taip pat Šveicarija, Norvegija, Lichtenšteinas ir Islandija.

⁵ Eurostat statistiniai duomenys yra nuolat atnaujinami, nes erdvei „Šengenas+“ priklausančių šalių valdžios institucijos ilgainiui teikia tikslesnius duomenis. Atsižvelgiant į tai, ankstesnių metų (įskaitant laikotarpį, kurį apima pirmoji ataskaita pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą) statistiniai duomenys atgaline data buvo atnaujinti pagal rengimo metu turimą naujausią informaciją.

II. Konkrečių sričių vertinimas pagal vizų režimo liberalizavimo kriterijus

II.1 Vakarų Balkanai

Albanija

Neteisėta migracija, įskaitant readmisiją

Kalbant apie uždavinius, susijusius su neteisėta migracija, pažymėtina, kad 2016–2017 m. bendras atsisakymų leisti atvykti skaičius padidėjo 13 proc. (nuo 30 305 iki 34 310). Neteisėto buvimo atvejų taip pat padaugėjo maždaug 11 proc. (2016 m. buvo nustatyti 33 445 neteisėto buvimo atvejai, o 2017 m. – 37 325). Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros duomenimis, iš pirmajam 2017 m. pusmečiui – pirmajam 2018 m. pusmečiui būdingų tendencijų, susijusių su neteisėtos migracijos problemomis, matyti, kad atsisakymų leisti atvykti skaičius ir neteisėto buvimo atvejų sumažėjo⁶. Per pirmąjį 2018 m. pusmetį prieglobsčio prašymų sumažėjo 32 proc., palyginti su per pirmąjį 2017 m. pusmetį pateiktais prieglobsčio prašymais (nuo 12 635 iki 8 525). 2017 m. prieglobsčio suteikimo prašytojams lygis siekė 5,19 proc. (šis lygis padidėjo, palyginti su 2016 m., kai jis siekė 2,12 proc.)⁷. Readmisija ir grąžinimas vyksta sklandžiai – ši šalis sparčiai vykdo valstybių narių teikiamus readmisijos prašymus tiek dėl jų pačių, tiek dėl trečiųjų šalių piliečių. Iš grąžinamų asmenų procentinės dalies (kuri 2017 m. viršijo 100 proc.)⁸ matyti, kad Albanijos piliečiai, kuriems nurodyta išvykti, yra veiksmingai grąžinami (2017 m. buvo grąžinta 29 850 asmenų). Tokį gerą rezultatą reikia išlaikyti.

Siekdama spręsti su neteisėta migracija susijusius uždavinius, visų pirma dėl Albanijos piliečių pateiktų nepagrįstų prieglobsčio prašymų, **Albanija ėmėsi pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą nurodytų veiksmų**. Albanija pasiekė gerų rezultatų įgyvendindama kovos su neteisėta migracija veiksmų planą – daugiausia dėmesio jame skiriama operatyviam bendradarbiavimui neteisėtos migracijos valdymo srityje, nelydimų nepilnamečių nustatymui ir apsaugai, taip pat kovai su dokumentų klastojimu. Be to, ji ir toliau stiprina operatyvinį bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis, kuriose neteisėtos migracijos srautai didžiausi. Siekdamas padidinti informuotumą apie teises ir pareigas, susijusias su bevizio režimo taikymu, Albanijos valdžios institucijos vykde informuotumo didinimo kampanijas, kurios buvo transliuojamos per visus nacionalinius televizijos kanalus.

Viešoji tvarka ir saugumas

Albaniškai kalbančios organizuotos nusikalstamos grupės dažnai vykdo įvairių rūšių nusikaltimus ir toliau ypač aktyviai vykdo įvairių nusikalstamą veiklą Europos Sąjungoje. Šios organizuotos nusikalstamos grupės, bendradarbiaudamos su turkiškai ir albaniškai

⁶ Remiantis iki 2018 m. vidurio Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros pateiktais duomenimis. Eurostato statistiniai duomenys pateikiami tik kartą per metus (išskyrus prieglobsčio duomenis).

⁷ Tai reiškia, kad dėl 93,78 proc. pateiktų prieglobsčio prašymų atitinkamos prieglobsčio institucijos priėmė neigiamus sprendimus. Tai atitinka 24 603 prieglobsčio prašymus iš 26 235, kuriuos 2017 m. erdvėje „Šengenas“ pateikė Albanijos piliečiai.

⁸ Grąžinamų asmenų skaičius konkrečiais metais yra palyginamas su tais pačiais metais duotų nurodymų grąžinti skaičiumi. Iš 100 proc. viršijančios grąžinamų asmenų procentinės dalies matyti, kad ši šalis veiksmingai siekia sumažinti neišnagrinėtų ankstesniais metais pateiktų prieglobsčio prašymų skaičių.

kalbančiomis organizuotomis nusikalstamomis grupėmis, kontrabandos keliais dideliais kiekiais gabena heroiną. Keletas svarbių vietovių Albanijoje yra radikalizacijos ir verbavimo šaltiniai, tačiau verbuotų užsienio teroristų kovotojų, vykstančių į konfliktų zonas Sirijoje ir Irake, sumažėjo.

Albanija ėmėsi tolesnių veiksmų siekdama padidinti teisėsaugos veiksmingumą kovojant su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu, kaip nurodyta pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą išdėstant veiksmus, kurių turi būti imamasi. Kovos su kanapėmis veiksmų planas buvo priimtas 2018 m. gegužės mėn. pabaigoje. Albanijos ir Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centro darbo susitarimas buvo parafuotas 2018 m. spalio 5 d. Šiuo susitarimu bus sudarytos sąlygos teikti Albanijos valdžios institucijoms itin svarbią praktinę patirtį kovojant su narkotikais. Albanija yra sudariusi darbo susitarimą su Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra, be to, nuo 2018 m. vasario mėn. ji dalyvauja ES teisingumo programoje. 2018 m. lapkričio 1 d. Albanijos Parlamentas ratifikavo Ryšių palaikymo susitarimą su Europolu, pagal kurį 2019 m. pradžioje į Albaniją bus galima komandiruoti Europolo ryšių palaikymo pareigūną. Eurojusto ir Albanijos bendradarbiavimo susitarimas pasirašytas 2018 m. spalio mėn.

2017 m. priėmus naują teisės aktą dėl pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos buvo sustiprinta bendra teisės aktų sistema, todėl po to, kai buvo priimta Kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu priemonių įvertinimo ekspertų komiteto (MONEYVAL) ataskaita⁹, Albanijoje buvo taikomos griežtesnės tolesnės priemonės. 2018 m. rugsėjo mėn. Vyriausybė patvirtino veiksmų planą, kuriuo siekiama atsižvelgti į MONEYVAL rekomendacijas.

Apskritai vizų režimo liberalizavimo kriterijų tebesilaikoma. Nors įgyvendinant veiksmus, kuriais sprendžiami su neteisėta migracija susiję uždaviniai, padaryta didelė pažanga, reikia toliau stengtis siekiant pagerinti rezultatus ir užtikrinti jų tvarumą. Reikia imtis šių veiksmų:

- toliau stiprinti sienų kontrolę visapusiškai laikantis pagrindinių teisių;
- toliau rengti informavimo kampanijas klausimais, susijusiais su teisėmis ir pareigomis, kylančiomis naudojantis beviziu režimu;
- toliau didinti baudžiamojo persekiojimo ir teisėsaugos veiksmų, kuriais siekiama kovoti su organizuotu nusikalstamumu, veiksmingumą;
- skubiai įgyvendinti MONEYVAL ataskaitoje dėl kovos su pinigų plovimu ir (arba) terorizmo finansavimu pateiktas rekomendacijas.

Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija

Neteisėta migracija, įskaitant readmisiją

Kalbant apie uždavinius, susijusius su neteisėta migracija, pažymėtina, kad 2016–2017 m. bendras atsisakymų leisti atvykti skaičius padidėjo 28 proc. (nuo 2 495 iki 3 200). Neteisėto buvimo atvejų taip pat padaugėjo 43 proc. (2016 m. buvo nustatyti 4 595 neteisėto buvimo atvejai, o 2017 m. – 6 555). Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros duomenimis, iš

⁹ <https://rm.coe.int/moneyval-56th-plenary-report-august-2018-eng-fin/16808d593a>.

pirmajam 2017 m. pusmečiui – pirmajam 2018 m. pusmečiui būdingų tendencijų matyti, kad atsisakymų leisti atvykti skaičius padidėjo, o neteisėto buvimo atvejų nepadaugėjo. Per pirmąjį 2018 m. pusmetį buvo pateikta 2 360 prieglobsčio prašymų, o tai yra 39 proc. mažiau, palyginti su per pirmąjį 2017 m. pusmetį pateiktais prieglobsčio prašymais (tuo laikotarpiu buvo pateikta iš viso 3 860 prieglobsčio prašymų). Prieglobsčio suteikimo prašytojams lygis išliko žemas (2016 m. jis siekė 0,81 proc., o 2017 m. – 1,45 proc.). Readmisija ir grąžinimas vyksta sklandžiai ir turėtų taip vykti ir ateityje. Iš grąžinamų asmenų procentinės dalies (kuri 2017 m. siekė 130 proc.) matyti, kad buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos piliečiai, kuriems nurodyta išvykti, yra veiksmingai grąžinami (2017 m. buvo grąžinta 5 580 asmenų).

Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija ir toliau ėmėsi pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą nurodytų veiksmų, visų pirma siekdama spręsti su neteisėta migracija susijusius uždavinius. Sustiprinta sienų kontrolė ir griežčiau atliekami dokumentų tikrinimai. Vidaus reikalų ministerija rengė pasienio policijai skirtus mokymus, susijusius su pagarba žmogaus teisėms. Sustiprintas veiksmų planų, kuriais siekiama pagerinti pagalbą pažeidžiamiesiems gyventojams, įgyvendinimas, tačiau reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų toliau taikomos galiojančios priemonės.

Viešojo tvarka ir saugumas

Kalbant apie organizuotą nusikalstamumą, pažymėtina, kad buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos organizuotos nusikalstamos grupės aktyviai užsiima prekyba narkotikais ir jų platinimu. Kai kurios iš jų vykdo įvairių rūšių nusikaltimus ir užsiima kitų formų neteisėta prekyba (prekėmis, cigaretėmis). Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija tebėra viena iš šalių, iš kurių į ES toliau neteisėtai gabenama archeologinių objektų, religinių daiktų ir kultūros vertybių. Neteisėto migrantų gabenimo tinklai veikia pasienio zonose, visų pirma pasienyje su Graikija ir Serbija, nepaisant to, kad per metus sulaikoma keletas asmenų.

Vidaus reikalų ministerija vykdė kovos su prekyba narkotikais operacijas ir tęsė kovos su organizuotu nusikalstamumu veiklą. Siekiant užkirsti kelią prekybai žmonėmis ir padėti iš anksto nustatyti galimas aukas, įsteigta nacionalinė darbo grupė ir mobilios ekspertų grupės. Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija ir Juodkalnija pasirašė susitarimą dėl bendradarbiavimo kovos su prekyba žmonėmis srityje. Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija parengė šaliai kylančios sunkių formų ir organizuoto nusikalstamumo grėsmės vertinimą, o kartu su Serbija ir Juodkalnija – grėsmės visam regionui vertinimą. Pagerėjo bendradarbiavimas su Vakarų Balkanų šalimis partnerėmis, Italija ir Slovėnija teisėsaugos srityje, taip pat operatyvinis bendradarbiavimas su Europolu. Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija paskyrė ryšių palaikymo prokurorą, kuris nuo 2018 m. lapkričio mėn. buvo išsiųstas į Eurojustą.

Apskritai vizų režimo liberalizavimo kriterijų tebesilaikoma. Jie turėtų būti įgyvendinami veiksmingiau. Reikia imtis šių veiksmų:

- toliau stiprinti sienų kontrolę visapusiškai laikantis pagrindinių teisių;
- toliau rengti informavimo kampanijas klausimais, susijusiais su teisėmis ir pareigomis, kylančiomis naudojantis beviziu režimu;

- didinti teisėsaugos veiksmų, kuriais siekiama kovoti su organizuotų nusikaltėlių tinklais, visų pirma susijusiais su prekyba narkotikais, ir pasiekti patikimų rezultatų, veiksmingumą;
- stiprinti organizuotų nusikalstamų grupių, įskaitant neteisėtus migrantus gabenančias grupes, tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą.

Bosnija ir Hercegovina

Neteisėta migracija, įskaitant readmisiją

Kalbant apie uždavinius, susijusius su **neteisėta migracija**, pažymėtina, kad 2016–2017 m. atsisakymų leisti atvykti skaičius nepadidėjo (nuo 5 150 iki 5 145), o neteisėto buvimo atvejų šiek tiek, t. y. maždaug 13 proc., padaugėjo (nuo 3 645 iki 4 135). Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros duomenimis, iš pirmajam 2017 m. pusmečiui – pirmajam 2018 m. pusmečiui būdingų tendencijų matyti, kad atsisakymų leisti atvykti skaičius padidėjo, o neteisėto buvimo atvejų nepadaugėjo. Per pirmąjį 2018 m. pusmetį Bosnijos ir Hercegovinos piliečiai pateikė 1 080 prieglobsčio prašymų, o tai yra 27 proc. mažiau, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu 2017 m. pateiktais prieglobsčio prašymais (tuo laikotarpiu buvo pateikti iš viso 1 485 prieglobsčio prašymai). 2016 m. prieglobsčio suteikimo prašytojams lygis siekė 3,10 proc., o 2017 m. jis padidėjo iki 5,66 proc. Bosnijos ir Hercegovinos sprendimas Kinijos piliečiams taikyti bevizį režimą turi būti atidžiai stebimas (sprendimas įsigaliojo 2018 m. gegužės mėn.). Readmisijos ir grąžinimo srityje bendradarbiaujama sklandžiai. Grąžinamų asmenų procentinė dalis tebėra tinkama, tačiau visose valstybėse narėse turėtų būti toliau gerinama (2017 m. ji siekė 72 proc., t. y. buvo veiksmingai grąžinta 2 680 Bosnijos piliečių).

Bosnija ir Hercegovina ėmėsi pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą nurodytų veiksmų. Įgyvendinta 2016–2020 m. migracijos ir prieglobsčio strategija ir veiksmų planas. Buvo vykdomos informavimo kampanijos klausimais, susijusiais su teisėmis ir pareigomis, kylančiomis naudojantis beviziu režimu. 2018 m. gegužės 15 d. Ministrų Taryba priėmė neatidėliotinų priemonių veiksmų planą. Šio veiksmų plano įgyvendinimo procesui poveikio turėjo nepakankamas atsakingų valdymo lygmenų koordinavimas. Visų pirma, šis klausimas turėjo poveikio pasienio policijai, kuriai šiuo metu trūksta darbuotojų.

Viešojo tvarka ir saugumas

Kalbant apie organizuotą nusikalstamumą, pažymėtina, kad Bosnijos ir Hercegovinos organizuotos nusikalstamos grupės yra vienos iš tų, kurios, kaip pranešama, įvykdo daugiausia organizuotų turtinių nusikaltimų Europos Sąjungoje, taip pat užsiima prekyba žmonėmis ir neteisėta prekyba narkotikais. Be to, Bosnija ir Hercegovina yra viena iš šalių, į kurias įvežamos valstybėse narėse pavogtos transporto priemonės. Bosnijoje ir Hercegovinoje tebėra sukaupta labai daug šaunamųjų ginklų ir tai kelia riziką neteisėtos šaunamųjų ginklų prekybos požiūriu. Bosnija ir Hercegovina priėmė naują kovos su organizuotu nusikalstamumu strategiją ir įgyvendina kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu veiksmų planą.

Valdžios institucijos toliau stiprino teisėsaugos institucijų gebėjimus kovoti su organizuotu nusikalstamumu ir vykdyti tyrimus. Tačiau siekiant užtikrinti veiksmingesnius tolesnius teisminių institucijų veiksmus reikia atlikti patobulinimus. Šiuo metu įgyvendinamas 2016–2019 m. kovos su prekyba žmonėmis veiksmų planas. 2017 m. gegužės mėn. buvo pasirašytas

susitarimas dėl ryšių palaikymo pareigūno komandiravimo į Europolą. Bosnija ir Hercegovina kol kas nepaskyrė Susitarime dėl operatyvinio bendradarbiavimo su Europolu numatyto nacionalinio kontaktinio asmens. Bosnija ir Hercegovina negali į Europolą išsiųsti savo ryšių palaikymo pareigūno, kol nebus paskirtas nacionalinis kontaktinis asmuo.

Apskritai vizų režimo liberalizavimo kriterijų tebesilaikoma. Jie turėtų būti įgyvendinami veiksmingiau, visų pirma kiek tai susiję su neteisėta migracija. Reikia imtis šių veiksmų:

- skatinti veiksmingai ir tvariai skirti pakankamai išteklių sienų valdymui ir toliau stiprinti sienų kontrolę, taip pat atsižvelgiant į tapatybės nustatymo ir registravimo priemones, visapusiškai laikantis pagrindinių teisių;
- toliau rengti informavimo kampanijas klausimais, susijusiais su teisėmis ir pareigomis, kylančiomis naudojantis beviziu režimu;
- paskirti nacionalinį kontaktinį asmenį, kaip reikalaujama galiojančiame Susitarime dėl bendradarbiavimo su Europolu;
- siekiant veiksmingai kovoti su organizuotu nusikalstamumu ir pinigų plovimu, taip pat užkirsti jiems kelią reikia dėti daugiau pastangų koordinuojant teisėsaugos institucijų veiksmus.

Juodkalnija

Neteisėta migracija, įskaitant readmisiją

Kalbant apie uždavinius, susijusius su **neteisėta migracija**, pažymėtina, kad 2016–2017 m. atsisakymų leisti atvykti skaičius padidėjo maždaug 63 proc. (nuo 335 iki 545), o neteisėto buvimo atvejų 2017 m. taip pat padaugėjo 42 proc. (2016 m. buvo nustatyta 570 neteisėto buvimo atvejų, o 2017 m. – 810). Tačiau, kalbant apie absoliutinę vertę, šie skaičiai tebėra nedideli. Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros duomenimis, iš pirmajam 2017 m. pusmečiui – pirmajam 2018 m. pusmečiui būdingų tendencijų matyti, kad atsisakymų leisti atvykti skaičius šiek tiek padidėjo, o neteisėto buvimo atvejų šiek tiek padaugėjo. Per pirmąjį 2018 m. pusmetį Juodkalnijos piliečiai pateikė 330 prieglobsčio prašymų, o tai yra 38 proc. mažiau, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu 2017 m. pateiktais prieglobsčio prašymais (tuo laikotarpiu buvo pateikta iš viso 530 prieglobsčio prašymų). Apskritai per visus 2017 m. pateikta iš viso 970 prieglobsčio prašymų, palyginti su 1 830 prieglobsčio prašymų 2016 m. (47 proc. mažiau). Prieglobsčio suteikimo prašytojams lygis yra žemas (2016 m. jis siekė 0,96 proc., o 2017 m. – 2,10 proc.). Readmisija ir grąžinimas vyksta sklandžiai – ši šalis sparčiai vykdo valstybių narių teikiamus readmisijos prašymus tiek dėl jų pačių, tiek dėl trečiųjų šalių piliečių. Iš grąžinamų asmenų procentinės dalies (kuri 2017 m. viršijo 100 proc.) matyti, kad Juodkalnijos piliečiai, kuriems nurodyta išvykti iš ES, yra veiksmingai grąžinami (2017 m. buvo grąžinta 820 asmenų), ir tai reikia tęsti.

Juodkalnija ėmėsi pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą nurodytų veiksmų. Nors 2018 m. Juodkalnija nerengė žiniasklaidos kampanijos klausimais, susijusiais su teisėmis ir pareigomis, kylančiomis naudojantis beviziu režimu, tokią kampaniją numatyta rengti 2019 m. Siekdama pagerinti sugrąžintų piliečių reintegraciją, 2018 m. kovo mėn. Vyriausybė priėmė naują veiksmų planą pagal readmisijos susitarimą grąžintų asmenų reintegracijos strategiją. 2018 m. vasario mėn. priėmus naująją Įstatymą dėl užsieniečių, teisėtos ir neteisėtos migracijos teisinė sistema buvo suderinta su ES sistema. 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojo Tarptautinės ir laikinosios užsieniečių apsaugos įstatymas.

2018 m. lapkričio 22 d. Juodkalnija priėmė pilietybės suteikimo investuotojams programą. Reikia atidžiai stebėti, kaip įgyvendinama pilietybės suteikimo investuotojams programa, nes dėl jos galėtų kilti su migracija ir saugumu susijusi rizika. Todėl turėtų būti taikomos išsamaus patikrinimo priemonės ir saugumo patikrinimai.

Viešojo tvarka ir saugumas

Kalbant apie **organizuotą nusikalstamumą**, pažymėtina, kad narkotikų tranzitas per Juodkalniją į ES tebekelia susirūpinimą. Organizuotos nusikalstamos grupės (kurios yra tiesiogiai susijusios su nusikalstamomis Pietų Amerikos grupėmis) užsiima prekyba kanapėmis ir kokainu. Nors Juodkalnijos valdžios institucijos sėkmingai įgyvendino keletą iniciatyvų, kuriomis siekta sumažinti šaunamųjų ginklų paplitimą, jie tebėra plačiai prieinami. Juodkalnija yra svarbi tranzito šalis ir galimas suklastotų ir kontrabandinių cigarečių šaltinis.

Ji glaudžiai bendradarbiauja su Europolu ir Interpolu. Kaip matyti iš neseniai atliktų bendrų policijos operacijų, policijos bendradarbiavimas su ES valstybėmis narėmis yra nuolat stiprinamas. Su Eurojustu taip pat bendradarbiaujama sklandžiai – 2018 m. Juodkalnija dalyvavo nagrinėjant 16 Eurojusto registruotų bylų. Nuo 2017 m. vykdoma keletas didelio atgarsio sulaukusių baudžiamųjų bylų tyrimų, kuriuos atliekant vykdomas pinigų plovimo kaip atskiro nusikaltimo baudžiamasis persekiojimas. 2018 m. liepos mėn. Juodkalnija priėmė Įstatymo dėl kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu pakeitimus, taip pat Tarptautinių ribojamųjų priemonių įstatymą. Siekiant pagerinti kovą su prekyba žmonėmis ir neteisėtu migrantų įvežimu, įsteigtas specializuotas policijos tarnybų skyrius. 2018 m. liepos 20 d. Juodkalnija ir buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija pasirašė susitarimą dėl bendradarbiavimo kovos su prekyba žmonėmis srityje. Išnagrinėtų prekybos žmonėmis bylų, taip pat bylų, dėl kurių pradėtas baudžiamasis persekiojimas, tebėra nedaug.

Apskritai vizų režimo liberalizavimo kriterijų tebesilaikoma. Jie turėtų būti įgyvendinami veiksmingiau. Reikia imtis šių veiksmų:

- toliau rengti informavimo kampanijas klausimais, susijusiais su teisėmis ir pareigomis, kylančiomis naudojantis beviziu režimu;
- įtvirtinti rezultatus kovos su organizuotu nusikalstamumu, įskaitant prekybą žmonėmis, prekybą narkotikais, pinigų plovimą ir aukšto lygio korupciją, srityje.

Serbija

Neteisėta migracija, įskaitant readmisiją

Kalbant apie uždavinius, susijusius su **neteisėta migracija**, pažymėtina, kad 2016–2017 m. atsisakymų leisti atvykti skaičius nepadidėjo (nuo 8 070 iki 7 910), o neteisėtai tam tikroje teritorijoje esančių Serbijos piliečių skaičius tais pačiais metais padidėjo 31 proc. (nuo 11 180 iki 14 665). Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros duomenimis, iš pirmajam 2017 m. pusmečiui – pirmajam 2018 m. pusmečiui būdingų tendencijų matyti, kad atsisakymų leisti atvykti skaičius padidėjo, o neteisėto buvimo atvejų padaugėjo. Per pirmąjį 2018 m. pusmetį Serbijos piliečiai pateikė 3 460 prieglobsčio prašymų, o tai yra daugiau kaip 20 proc. mažiau, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu 2017 m. pateiktais prieglobsčio prašymais (tuo laikotarpiu buvo pateikti 4 375 prieglobsčio prašymai). 2017 m. buvo pateikti iš viso 8 325 prieglobsčio prašymai, t. y. 38 proc. mažiau, palyginti su 2016 m., kai buvo pateikta 13 515 prieglobsčio prašymų. Prieglobsčio suteikimo prašytojams lygis išliko žemas (2016 m. jis siekė 1,57 proc.,

o 2017 m. – 3,23 proc.). Iš grąžinamų asmenų procentinės dalies (kuri 2017 m. viršijo 100 proc.) matyti, kad Serbijos piliečiai, kuriems nurodyta išvykti iš ES, yra veiksmingai grąžinami (2017 m. buvo grąžinta 7 920 asmenų). Savo piliečių readmisijos ir grąžinimo srityje Serbija bendradarbiauja sklandžiai ir taip turėtų bendradarbiauti ir toliau. Vis dėlto susirūpinimą, visų pirma Rumunijai ir Bulgarijai, tebekelia tai, kad ES ir Serbijos readmisijos susitarimo nuostatos dėl trečiųjų šalių piliečių yra nuolat nepakankamai įgyvendinamos.

Serbija ėmėsi pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą nurodytų veiksmų. Nuo 2017 m. rugsėjo mėn. Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros regioninis ryšių palaikymo pareigūnas yra komandiruotas į Belgradą.

2017 m. gruodžio mėn. priimtoje pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą Komisija išreiškė susirūpinimą dėl bevizio režimo, kurį Serbija taiko Irano piliečiams. Atsižvelgiant į tai, kad labai daug Irano piliečių, keliaudami į Serbiją, piktnaudžiauja beviziu režimu ketindami vykti toliau į ES, šiuo sprendimu labai pakenkta saugiam ir patikimam migracijos valdymui. Iš turimų statistinių duomenų matyti, kad 2017 m. rugsėjo 2 d.–2018 m. spalio 16 d. buvo užregistruoti 46 493 atvykę ir 33 568 išvykę Irano piliečiai. Šiomis aplinkybėmis Komisija palankiai vertina 2018 m. spalio 17 d. įsigaliojusį Serbijos pareiškimą Irano piliečiams nebetaikyti bevizio režimo. Bevizis režimas, kurį Serbija taiko kitoms šalims, įtrauktoms ES į šalių, kurių piliečiams taikomas reikalavimas turėti vizą, sąrašą, tebekelia susirūpinimą dėl galimos rizikos, susijusios su migracija ir saugumu, todėl reikia atidžiai stebėti, kaip jis taikomas. Tokia rizika neseniai buvo pastebėta Indijos piliečių atžvilgiu, nurodant, kad Serbijos taikomu beviziu režimu piktnaudžiuojama panašiai, kaip juo piktnaudžiauja Irano piliečiai. Be to, vizų išdavimo tvarka taip pat turėtų būti suderinta su ES vizų politikos standartais, visų pirma susijusiais su prašymą išduoti vizą pateikiančių asmenų patikrinimais dėl su migracija ir saugumu susijusios rizikos.

Viešojo tvarka ir saugumas

Kalbant apie organizuotą nusikalstamumą, pažymėtina, kad Serbijos piliečiai yra vieni iš tų, kurie, kaip vis dar pranešama, įvykdo daugiausia organizuotų turtinių nusikaltimų ES, visų pirma Belgijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje ir Italijoje. Be to, Serbijos piliečiai ir toliau yra vieni iš tų, kurie dažniausiai nukenčia nuo iš Vakarų Balkanų regiono vykdomos prekybos žmonėmis. Organizuotos nusikalstamos grupės, sudarytos iš Irano piliečių, dalyvauja šiuo maršrutu, taip pat Pietų Kaukazo maršrutu vykdant prekybą heroinu. Serbijoje tebėra sukaupta labai daug šaunamųjų ginklų ir tai kelia riziką neteisėtos šaunamųjų ginklų prekybos požiūriu.

Siekiant sustiprinti kovą su organizuotu nusikalstamumu, 2018 m. kovo mėn. įsigaliojo Valdžios institucijų, kovojančių su organizuotu nusikalstamumu, terorizmu ir korupcija, organizavimo ir jurisdikcijos įstatymas. Siekdama sustiprinti savo administracinius gebėjimus, 2018 m. birželio mėn. Serbija įsteigė naują pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos koordinavimo instituciją. Vidaus reikalų ministerijos ir Europos policijos koledžo darbo susitarimas buvo ratifikuotas 2018 m. kovo mėn. ir įsigaliojo 2018 m. balandžio mėn. Vyksta parengiamasis darbas siekiant į Serbiją nusiųsti Europolo ryšių palaikymo pareigūną.

Apskritai vizų režimo liberalizavimo kriterijų tebesilaikoma. Jie turėtų būti įgyvendinami veiksmingiau, visų pirma atsižvelgiant į poreikį mažinti neteisėtą migraciją. Reikia imtis šių veiksmų:

- toliau derinti kriterijus su ES vizų politika, nes tai yra viena pagrindinių sąlygų, kad būtų nuolat laikomasi migracijos valdymo kriterijaus;
- toliau stiprinti sienų kontrolę visapusiškai laikantis pagrindinių teisių;
- spartinti veiksmingą ES ir Serbijos readmisijos susitarimo dėl trečiųjų šalių piliečių readmisijos įgyvendinimą;
- toliau rengti informavimo kampanijas klausimais, susijusiais su teisėmis ir pareigomis, kylančiomis naudojantis beviziu režimu;
- kuo greičiau ratifikuoti Ryšių palaikymo susitarimą su Europolu, kad būtų galima laiku nusiųsti ryšių palaikymo pareigūnų;
- toliau stiprinti žvalgyba grindžiamus tyrimus, kad būtų pasiekta tvarių rezultatų priimant apkaltinamuosius nuosprendžius ir išardant organizuotus nusikaltimus vykdančius tinklus.

II.2 Rytų partnerystė

Moldova

Neteisėta migracija, įskaitant readmisiją

Kalbant apie uždavinius, susijusius su **neteisėta migracija**, pažymėtina, kad 2016–2017 m. atsisakymų leisti atvykti skaičius padidėjo 56 proc. (nuo 4 660 iki 7 270). Neteisėto buvimo atvejų šiek tiek, t. y. 15 proc., padaugėjo – nuo 7 660 (2016 m.) iki 8 785 (2017 m.). Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros duomenimis, iš pirmajam 2017 m. pusmečiui – pirmajam 2018 m. pusmečiui būdingų tendencijų matyti, kad atsisakymų leisti atvykti skaičius padidėjo, o neteisėto buvimo atvejų gerokai padaugėjo. 2016–2017 m. smarkiai, t. y. daugiau kaip 50 proc., sumažėjo prieglobsčio prašymų skaičius (nuo 3 675 iki 1 610), o per pirmąjį 2018 m. pusmetį buvo užregistruoti iš viso 1 665 prieglobsčio prašymai, t. y. 128 proc. daugiau, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu 2017 m. pateiktais prieglobsčio prašymais (t. y. 730 prieglobsčio prašymų). Prieglobsčio suteikimo prašytojams lygis yra žemas (2016 m. jis siekė 1,48 proc., o 2017 m. – 1,35 proc.). Gražinamų asmenų procentinė dalis (kuri 2017 m. siekė maždaug 83 proc.) gerokai padidėjo, palyginti su 2016 m. (kai ji siekė maždaug 48 proc.), nes 2017 m. buvo veiksmingai grąžinti 3 835 Moldovos piliečiai. Readmisijos ir grąžinimo srityje su Moldova bendradarbiaujama sklandžiai ir tai turėtų būti daroma ir toliau.

Moldova įgyvendina 2016–2020 m. veiksmų planą pagal 2011–2020 m. nacionalinę migracijos ir prieglobsčio strategiją. Moldova dėjo daugiau pastangų, kad parengtų tikslines informavimo kampanijas, per kurias paaiškinamos teisės ir pareigos, kylančios naudojantis beviziu režimu. Informavimo kampanijos konkrečiai skiriamos pažeidžiamų asmenų kategorijoms, jomis, be kita ko, informuojama apie riziką, susijusią su per ilgą buvimu erdvėje „Šengenas+“, ir su tuo susijusias nuobaudas. 2018 m. lapkričio mėn. Moldova pradėjo vykdyti pilietybės suteikimo investuotojams programą, tačiau reikia atidžiai stebėti, kaip ji įgyvendinama, nes dėl jos galėtų kilti su migracija ir saugumu susijusi rizika. Todėl turėtų būti taikomos išsamaus patikrinimo priemonės ir saugumo patikrinimai.

Viešojo tvarka ir saugumas

Moldovos organizuotos nusikalstamos grupės ir toliau kelia didelę grėsmę saugumui, visų pirma Austrijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Latvijoje ir Lenkijoje. Pagrindinės jų veiklos sritys apima turtinius nusikaltimus, neteisėtą prekybą tabaku, prekybą narkotikais (heroinu), sukčiavimą akeizų srityje, sukčiavimą mokėjimo kortelėmis ir pinigų plovimą. Visų pirma, rusakalbės organizuotos nusikalstamos grupės naudojasi Moldova kaip tranzito šalimi pinigų plovimo ir jų pervedimo į ES tikslu. Pagrindiniai su terorizmu susiję rizikos veiksniai: Moldovos teritorijos kaip tranzito zonos į Artimųjų Rytų konfliktų zonas naudojimas, radikalizacija ir karo samdinių veikla Rytų Ukrainoje. Daugėja Moldovoje teikiamų su kibernetiniais nusikaltimais susijusių paslaugų ir išpuolių prieš bankomatus, pvz., „juodosios dėžės“ išpuolių.

Moldova ėmėsi kai kurių pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą nurodytų veiksmų, pvz., priėmė naujų kovos su pinigų plovimu teisės aktų, įsteigė veikiančias kovos su korupcija institucijas, išplėtė Nusikalstamu būdu įgyto turto susigrąžinimo agentūros veiklos sritį ir įgyvendino su beviziu režimu susijusias informavimo kampanijas. Tačiau, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi kovos su korupcija kriterijaus, tebėra didelių trūkumų. 2018 m. liepos mėn. priėmus teisės aktų dėl fiskalinės reformos rinkinį kilo susirūpinimas dėl politinės valios kovoti su korupcija. Į šį teisės aktų rinkinį įtrauktos teisinės iniciatyvos apima kapitalo ir fiskalinę amnestiją, kuri anksčiau, reaguojant į kritiką, kurią pareiškė ir ES, iš teisėkūros darbotvarkės buvo išbraukta. Šis teisės aktų rinkinys taip pat apima vadinamąjį verslo paketą, kuriame iš naujo nustatomas kelių ekonominių nusikaltimų dekriminalizavimas.

Apskritai vizų režimo liberalizavimo kriterijų tebesilaikoma. Pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą Komisija pažymėjo, kad gali kilti pavojus kovos su korupcija ir pinigų plovimu kriterijų įgyvendinimui, jei nebus nedelsiant imtasi veiksmų siekiant užtikrinti, kad jie būtų nuolat ir tvariai įgyvendinami. Tačiau kai kurie iš rekomenduojamų veiksmų nebuvo įgyvendinti. Reikia nedelsiant imtis veiksmų siekiant spręsti su neteisėta migracija susijusius uždavinius, be kita ko, dėl Moldovos piliečių pateiktų nepagrįstų prieglobsčio prašymų. Moldova taip pat turi kuo skubiau imtis neatidėliotinų veiksmų, siekdama užtikrinti, kad būtų laikomasi kovos su korupcija kriterijaus. Reikia imtis šių veiksmų:

- stiprinti sienų kontrolę visapusiškai laikantis pagrindinių teisių;
- toliau rengti informavimo kampanijas klausimais, susijusiais su teisėmis ir pareigomis, kylančiomis naudojantis beviziu režimu;
- stiprinti operatyvinį bendradarbiavimą, kad būtų sparčiai sumažintas nepagrįstų prieglobsčio prašymų, kuriuos erdvėje „Šengenas+“ teikia Moldovos piliečiai, skaičius;
- teisės aktus dėl fiskalinių reformų suderinti su ES standartais;
- stiprinti Nacionalinę profesinio sąžiningumo kontrolės tarnybą paskiriant reikiamą skaičių sąžiningumo kontrolės inspektorių; užtikrinti veiksmingą turto deklaravimo sistemos įgyvendinimą atsižvelgiant į visus aukšto lygio subjektus;
- dėti daugiau pastangų, kad būtų pasiekta rezultatų kovojant su aukšto lygio korupcija, įgyvendinta turto susigrąžinimo strategija ir užtikrinta, kad būtų visapusiškai ir nešališkai vykdomas baudžiamasis persekiojimas dėl sukčiavimo bankų srityje, grąžinamos pasisavintos lėšos, o visi atsakingi asmenys būtų nedelsiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn.

Gruzija

Integruotas sienų valdymas, migracijos valdymas ir prieglobstis

Kalbant apie uždavinius, susijusius su neteisėta migracija, pažymėtina, kad 2016–2017 m. atsisakymų leisti atvykti skaičius padidėjo maždaug 200 proc. (nuo 810 iki 2 655), o neteisėto buvimo atvejų šiek tiek padaugėjo (2016 m. nustatyta 5 240 neteisėto buvimo atvejų, o 2017 m. – 5 860). Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros duomenimis, iš pirmajam 2017 m. pusmečiui – pirmajam 2018 m. pusmečiui būdingų tendencijų matyti, kad atsisakymų leisti atvykti skaičius gerokai padidėjo, o neteisėto buvimo atvejų padaugėjo. Per pirmąjį 2018 m. pusmetį pateiktų prieglobsčio prašymų padvigubėjo, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu 2017 m. pateiktais prieglobsčio prašymais (per pirmąjį 2018 m. pusmetį buvo pateikta 9 680 prieglobsčio prašymų, palyginti su 4 770 prieglobsčio prašymų, pateiktų tuo pačiu laikotarpiu 2017 m.). Pagrindinės šalys, kurioms šis padaugėjimas turėjo poveikio, yra Vokietija ir Prancūzija. 2016 m. prieglobsčio suteikimo prašytojams lygis siekė 14,09 proc., o 2017 m. jis gerokai sumažėjo iki 5,48 proc. Readmisijos ir grąžinimo srityje su Gruzija bendradarbiaujama sklandžiai ir tai turėtų būti daroma ir toliau. Grąžinamų asmenų procentinė dalis (kuri 2017 m. siekė maždaug 63 proc.) padidėjo, palyginti su 2016 m. (kai ji siekė maždaug 56 proc.), nes 2017 m. buvo veiksmingai grąžinta 4 560 Gruzijos piliečių.

Gruzija ėmėsi pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą nurodytų veiksmų ir toliau sprendė nepagrįstų prieglobsčio prašymų problemą, taip pat stiprino operatyvinį bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis, kuriose neteisėtos migracijos srautai didžiausi.

Gruzija padarė svarbius teisės aktų pakeitimus, siekdama spręsti su prieglobsčio prašymais, kurių padaugėjo, susijusią problemą ir užkirsti kelią neteisėtai migracijai, įskaitant 2018 m. balandžio mėn. padarytą Įstatymo dėl civilinių aktų pakeitimą (kuriuo apribotos pavardžių keitimo sąlygos). Ji padarė pažangą įgyvendindama 2016–2020 m. migracijos strategiją ir jos veiksmų planą. 2018 m. spalio mėn. buvo pradėtas trečiasis ES finansuojamos intensyvios informavimo kampanijos klausimais, susijusiais su teisėmis ir pareigomis, kylančiomis naudojantis beviziu režimu, etapas, ypač daug dėmesio skiriant tam, kad būtų užkirstas kelias piktnaudžiavimui ES prieglobsčio procedūromis. Gruzijos valdžios institucijos paskelbė dvikalbį teisėtos migracijos vadovą ir parengė Šengeno ir (arba) ES mobiliąją programėlę, kad Gruzijos piliečiai galėtų apskaičiuoti erdvėje „Šengenas+“ praleistą laikotarpį ir likusias dienas ir kad nebūtų joje ilgiau, nei leistina.

Viešoji tvarka ir saugumas

Vis dar pranešama apie tai, kad Gruzija yra viena iš ES nepriklausančių šalių, kurių organizuotos nusikalstamos grupės įvykdo daugiausia sunkių formų ir organizuotų nusikaltimų Europos Sąjungoje, visų pirma Prancūzijoje, Graikijoje, Vokietijoje, Italijoje, Ispanijoje ir Švedijoje. Turtiniai nusikaltimai tebėra pagrindiniai nusikaltimai, kuriuose dalyvauja Gruzijos organizuotos nusikalstamos grupės, be to, jos toliau aktyviai plauna iš nusikalstamos veikos gautas pajamas. Prekyba narkotikais tebėra problema, kurią reikia stebėti. Pastaraisiais metais Gruzijos valdžios institucijos sėkmingai išardė Gruzijoje įsteigtas organizuotas nusikalstamas grupes.

Gruzija ėmėsi pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą nurodytų veiksmų ir tarptautiniu lygmeniu stiprino bendradarbiavimą siekdama kovoti su organizuotu nusikalstamumu ir užkirsti jam kelią. Naująją 2017–2020 m. nacionalinę kovos

su organizuoju nusikalstamumu strategiją ir 2017–2018 m. veiksmų planą reikia įgyvendinti laiku ir veiksmingai. Atsižvelgiant į pastarųjų metų rekomendacijas, toliau daroma pažanga įgyvendinant policijos srities reformas, susijusias su žvalgybos informacija grindžiamu viešosios tvarkos palaikymu ir viešosios tvarkos palaikymu bendruomenės pastangomis, taip pat daroma pažanga kuriant bendrą nusikaltimų analizės sistemą. Į pagrindines valstybės nares deleguojama policijos atašė ir sudaroma naujų teisėsaugos srities susitarimų. Siekiant toliau mažinti Gruzijos organizuotų nusikalstamų grupių poveikį Europos Sąjungai, reikia toliau stiprinti policijos bendradarbiavimą su didžiausią poveikį patiriančiomis valstybėmis narėmis. 2018 m. kovo mėn. su Europolu buvo pasirašytas susitarimo memorandumas dėl saugios ryšių linijos ir ryšių palaikymo susitarimas, o 2018 m. rugsėjo mėn. į Europolą buvo paskirtas ryšių palaikymo pareigūnas. Buvo baigtos derybos dėl bendradarbiavimo susitarimo su Eurojustu.

Apskritai Gruzija tinkamai įgyvendina reformas kovos su korupcija srityje, nors aukšto lygio korupcija ir aktyvesnis pilietinės visuomenės dalyvavimas tebėra tobulintinos sritys. 2017 m. sausio mėn. įdiegtas turto deklaracijų tikrinimo mechanizmas buvo veiksmingai įgyvendintas, ir ES jį toliau remia. Nors 2018 m. liepos mėn. savo nacionalinėje turto susigrąžinimo tarnyboje Gruzija paskyrė Vyriausiosios prokuratūros Europos integracijos ir bendradarbiavimo su tarptautinėmis organizacijomis padalinį, turėtų būti įsteigta nepriklausoma turto susigrąžinimo tarnyba.

Apskritai vizų režimo liberalizavimo kriterijų tebesilaikoma. Nors siekiant spręsti su neteisėta migracija susijusius uždavinius imtasi konkrečių priemonių, reikia imtis tolesnių neatidėliotinų veiksmų, kuriais būtų sprendžiami šie uždaviniai, įskaitant nepagrįstų prieglobsčio prašymų, kurių daugėja, problemą. Reikia imtis šių veiksmų:

- stiprinti operatyvinį bendradarbiavimą su atitinkamomis šalimis, kad būtų sparčiai sumažintas nepagrįstų prieglobsčio prašymų, kuriuos erdvėje „Šengenas“ teikia Gruzijos piliečiai, skaičius;
- stiprinti sienų kontrolę visapusiškai laikantis pagrindinių teisių;
- toliau rengti informavimo kampanijas klausimais, susijusiais su teisėmis ir pareigomis, kylančiomis naudojantis bevizio režimu;
- toliau stiprinti tarpvalstybinį teisėsaugos institucijų bendradarbiavimą siekiant kovoti su Gruzijos organizuotomis nusikalstamomis grupėmis;
- pirmumo tvarka užbaigti reformą žvalgybos informacija grindžiamo viešosios tvarkos palaikymo srityje ir baigti kurti bendrą nusikaltimų analizės sistemą;
- toliau stiprinti kovos su korupcija sistemą, be kita ko, įsteigiant nepriklausomą turto susigrąžinimo tarnybą.

Ukraina

Integruotas sienų valdymas, migracijos valdymas ir prieglobstis

Kalbant apie uždavinius, susijusius su neteisėta migracija, pažymėtina, kad 2016–2017 m. atsisakymų leisti atvykti skaičius padidėjo 47 proc. (nuo 22 495 iki 33 105). Nustatyta, kad 2017 m. neteisėtai esančių ukrainiečių skaičius šiek tiek, t. y. 13 proc., padidėjo, palyginti su 2016 m. (nuo 29 570 iki 33 485). Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros duomenimis, iš pirmąjį 2017 m. pusmečiui – pirmąjį 2018 m. pusmečiui būdingų tendencijų matyti, kad atsisakymų leisti atvykti skaičius gerokai padidėjo, o neteisėto buvimo atvejų

nepadaugėjo. Per pirmąjį 2018 m. pusmetį ukrainiečiai pateikė 4 710 prieglobsčio prašymų, o tai yra 9 proc. mažiau, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu 2017 m. pateiktais 5 280 prieglobsčio prašymais. Per visus 2017 m. buvo pateikti iš viso 10 075 prieglobsčio prašymai, t. y. 19 proc. mažiau, palyginti su 2016 m., kai buvo pateikta 12 460 prieglobsčio prašymų. 2016 m. prieglobsčio suteikimo prašytojams lygis siekė 20,41 proc., o 2017 m. – 16,24 proc. Readmisijos ir grąžinimo srityje bendradarbiaujama sklandžiai ir tai turėtų būti daroma toliau. Grąžinamų asmenų procentinė dalis išlieka stabili (2017 m. ji siekė maždaug 79 proc., nes tais metais buvo veiksmingai grąžinta 25 330 Ukrainos piliečių).

Užtikrinti integruotą sienų valdymą tebėra sudėtinga, o tarpžinybinis bendradarbiavimas vis dar nepakankamas. Buvo užbaigtas dabartinės integruoto sienų valdymo strategijos laikotarpio vidurio vertinimas ir iki 2019 m. pavasario numatyta parengti naują 2020–2025 m. strategiją ir veiksmų planą. Ukraina įgyvendino visos šalies masto informavimo kampaniją siekdama paaiškinti su bevizio režimo taikymu susijusias teises ir pareigas.

Viešoji tvarka ir saugumas

Kalbant apie organizuotą nusikalstamumą, pažymėtina, kad Ukraina tebėra viena iš tranzito šalių, per kurias į ES neteisėtai gabenamos įvairios prekės. Ukrainos organizuotos nusikalstamos grupės ir toliau užsiima sukčiavimu akcizų srityje, ypač neteisėta tabako gaminių gamyba ir kontrabanda į ES. Reikia atkreipti dėmesį į aktyvias kontrabandos gruputes, kurias valdo Ukrainos piliečiai iš Turkijos ir Graikijos per Vakarų Balkanų maršrutą. Ukrainos pilietybę turintys kibernetiniai nusikaltėliai, ypač rusakalbiai, vis dažniau dalyvauja itin sudėtingose operacijose skaitmeniniame pogrindyje.

Ukraina ėmėsi kai kurių pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą nurodytų veiksmų. Įsteigtas aukščiausiasis kovos su korupcija teismas, tačiau jis dar nepradėjo tinkamai veikti. Pradėtas kovos su korupcija teisėjų atrankos procesas, kurį numatoma užbaigti 2019 m. pradžioje. Kovos su korupcija teisėjų atrankai atrinkta tarptautinių ekspertų grupė (Tarptautinių ekspertų viešoji taryba), tačiau ji neturi pakankamai galimybių susipažinti su informacija. Įdiegta valstybės pareigūnų elektroninių turto deklaracijų automatinio tikrinimo sistema, be to, šiuo metu veikia tikrinimo programinė įranga, o sistema yra prijungta prie daugumos valstybės registrų. Nors padaryta pažanga, reikia imtis papildomų priemonių, kad būtų sukurta visapusiškai veikianti tikrinimo sistema ir veiksmingai nagrinėjamos neišnagrinėtos turto deklaracijos. Sustiprinti kovos su organizuotu nusikalstamumu veiksmai – neseniai įsteigtas naujas Ukrainos nacionalinės policijos kovos su organizuotu nusikalstamumu padalinys.

Tebėra pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą nustatytų veiksmų, kurie dar neįgyvendinti. Ukraina iki šiol neatšaukė 2017 m. kovo mėn. padarytų teisės aktų pakeitimų, kuriais išplečiama turto deklaravimo prievolių taikymo sritis, kad jos būtų taikomos kovotojams su korupcija. Susirūpinimą kelia besitęsiantys pastarųjų metų išpuoliai prieš korupciją atskleidžiančią pilietinę visuomenę. Šių išpuolių tyrimai vyksta lėtai. Kovos su korupcija institucijos, t. y. Nacionalinis kovos su korupcija biuras ir Specializuota korupcijos persekiojimo tarnyba, ir toliau veikia, tačiau su jų veiksmingumu ir nepriklausomumu susijusios problemos neišspręstos. Dėl būsimo Nacionalinio kovos su korupcija biuro audito kyla susirūpinimas, nes auditorių paskyrimas grindžiamas politiniais tikslais, o dėl to kyla grėsmė, kad bus sumenkintos Biuro vadovybės pozicijos. Biurui vis dar nesuteikta nepriklausoma galimybė klausytis telefoninių pokalbių. Biuro pajėgumui

veiksmingai tirti sudėtingas korupcijos bylas trukdo tai, kad Nacionalinė korupcijos prevencijos agentūra nesuteikė jam tiesioginės ir automatinės prieigos prie savo turto deklaracijų duomenų bazės, be to, nusikalstamų veikų tyrimams nustatyti terminai buvo sutrumpinti (nuostata pradėta taikyti 2017 m., o 2018 m. rugsėjo mėn. ji buvo sugriežtinta).

Apskritai vizų režimo liberalizavimo kriterijų tebesilaikoma. Pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą Komisija pažymėjo, jog, atsižvelgiant į naujausius pokyčius, būtina nedelsiant imtis veiksmų, kad būtų užtikrintas visiškas ankstesnių reformų įgyvendinimas ir tvarumas, visų pirma siekiant įgyvendinti kovos su korupcija kriterijų. Tačiau kai kurios pirmojoje ataskaitoje pagal bevizio režimo sustabdymo mechanizmą pateiktos rekomendacijos nebuvo įgyvendintos, todėl reikia nedelsiant imtis veiksmų siekiant užtikrinti, kad būtų nuolat laikomasi kovos su korupcija kriterijaus. Be to, reikia nedelsiant imtis veiksmų siekiant spręsti su neteisėta migracija susijusius uždavinius. Reikia imtis šių veiksmų:

- stiprinti operatyvinį bendradarbiavimą su atitinkamomis šalimis siekiant greitai sumažinti Ukrainos piliečių neteisėtą migraciją į erdvę „Šengenas“;
- toliau rengti informavimo kampanijas klausimais, susijusiais su teisėmis ir pareigomis, kylančiomis naudojantis beviziu režimu;
- skubiai atšaukti pakeitimus, kuriais į turto deklaravimo prievolių taikymo sritį įtraukiama pilietinė visuomenė, ir užtikrinti, kad pilietinė visuomenė galėtų netrukdoma atlikti savo vaidmenį;
- užtikrinti kovos su korupcija institucinės sistemos nepriklausomumą, veiksmingumą ir tvarumą, be kita ko, užtikrinant, kad aukščiausiasis kovos su korupcija teismas greitai pradėtų tinkamai veikti ir kad Tarptautinių ekspertų viešoji taryba galėtų tinkamai atlikti savo vaidmenį atrankos procese;
- atkurti Specializuotos korupcijos persekiojimo tarnybos nepriklausomumą ir patikimumą;
- sukurti visapusiškai veikiančią turto deklaracijų tikrinimo sistemą, visų pirma užtikrinant automatinę prieigą prie visų likusių registrų ir duomenų bazių, kad būtų galima pateikti įtikinamus veiksmingai atlikto turto deklaracijų tikrinimo rezultatus;
- stiprinti nacionalinės policijos pajėgumus ir gerinti teisėsaugos institucijų bendradarbiavimą siekiant toliau kovoti su organizuotu nusikalstamumu, visų pirma kibernetiniais nusikaltimais.

III. Išvados

Atsižvelgdama į Reglamento (ES) 2018/1806 8 straipsnio 4 dalį, kurioje, kaip ir pirmojoje ataskaitoje, reikalaujama, kad Komisija stebėtų, ar trečiosios šalys nuolat laikosi vizų režimo liberalizavimo reikalavimų, ir teiktų ataskaitas šiuo klausimu, Komisija laikosi nuomonės, kad, remiantis šioje ataskaitoje ir prie jos pridėdamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente pateikta analize, atitinkamos šalys tebesilaiko nustatytų vizų režimo liberalizavimo reikalavimų. Šioje ataskaitoje nurodomi tolesni veiksmai (kai kuriais atvejais – neatidėliotini veiksmai), kurių tam tikrose srityse turi imtis konkrečios šalys, siekdamos užtikrinti, kad būtų nuolat laikomasi kriterijų. Jeigu kuris nors iš reikalavimų nebevykdomas, Reglamente yra nustatytos vizos reikalavimo netaikymo atitinkamos trečiosios šalies piliečiams laikino sustabdymo procedūros. Be to, reikia užtikrinti, kad būtų toliau įgyvendinami visi kiti kriterijai.

Vakarų Balkanų ir Rytų partnerystės šalys toliau ėmėsi priemonių, siekdamos spręsti **su neteisėta migracija susijusius uždavinius**. Reikia toliau stengtis siekiant pagerinti rezultatus ir užtikrinti jų tvarumą. **Moldovos** ir **Gruzijos** atveju susirūpinimą kelia didėjantis **nepagrįstų prieglobsčio prašymų** skaičius. Pastebėta, kad iš **Ukrainos, Serbijos ir Bosnijos ir Hercegovinos** padidėjo neteisėta migracija. **Albanija** ėmėsi veiksmingų priemonių, tačiau toliau reikia dėti pastangas siekiant pagerinti rezultatus ir užtikrinti jų tvarumą. Visose Vakarų Balkanų ir Rytų partnerystės šalyse readmisijos ir grąžinimo srityje bendradarbiaujama sklandžiai, o grąžinamų asmenų procentinė dalis apskritai yra didelė – tai turėtų būti užtikrinama ir toliau. Tačiau dar yra ką tobulinti, visų pirma kiek tai susiję su trečiųjų šalių piliečių readmisija Serbijoje.

Jei bus greitai sudaryti susitarimai dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų statuso, tai taip pat padės užtikrinti didesnę paramą valdant neteisėtą migraciją, nors pagrindinė atsakomybė už sienų valdymą ir toliau tenka Vakarų Balkanų šalims partnerėms. Albanija pirmoji pasirašė tokį susitarimą; susitarimai su Serbija ir buvusiaja Jugoslavijos Respublika Makedonija jau parafuoti. Dar reikia užbaigti tam tikras procedūras, kad būtų galima greitai parafuoti susitarimus su Juodkalnija ir Bosnija ir Hercegovina.

Siekdama užtikrinti tinkamai valdomą migracijos ir saugumo aplinką, nes tai yra pagrindinė sąlyga, kad būtų nuolat laikomasi kriterijų, Komisija primygtinai ragina **užtikrinti, kad kriterijai būtų derinami su ES vizų politika**. Tai ypač svarbu Serbijai.

Siekdamos kovoti su organizuotu nusikalstamumu ir užkirsti jam kelią Vakarų Balkanų ir Rytų partnerystės šalys ir toliau ėmėsi priemonių. Tačiau reikia dar labiau sustiprinti pastangas. Šių šalių organizuotos nusikalstamos grupės toliau aktyviai užsiima prekyba neteisėtais šaunamaisiais ginklais ir įvairiomis neteisėtomis prekėmis (visų pirma narkotikais ir tabaku), vykdo turtinius nusikaltimus, plauna pinigus, užsiima prekyba žmonėmis, neteisėtai gabena migrantus ir vykdo kibernetinius nusikaltimus.

Pirmojoje ataskaitoje nurodyta, kad **Moldova** turi nedelsdama imtis veiksmų, kad būtų užtikrintas nepertraukiamas **kovos su korupcija ir pinigų plovimu** kriterijų įgyvendinimas ir reformų tvarumas. Nors imtasi tam tikrų kovos su **pinigų plovimu** veiksmų, **Moldova** turi nedelsdama imtis veiksmų, kad būtų **kuo greičiau** užtikrintas **kovos su korupcija** kriterijaus įgyvendinimas. Pirmojoje ataskaitoje taip pat nurodyti neatidėliotini veiksmai, kurių turi imtis **Ukraina, kad būtų apsaugotos** įgyvendinant ankstesnes reformas nustatytos **kovos su korupcija priemonės** ir kad būtų galima daryti tolesnę pažangą. Nors imtasi tam tikrų veiksmų, reikia dėti daugiau pastangų siekiant užtikrinti visapusišką ankstesnių reformų įgyvendinimą ir tvarumą, taip pat atsižvelgti į **neįgyvendintas** rekomendacijas.

Vizų režimo liberalizavimo kriterijų įgyvendinimas – tebevykstantis nuolatinis procesas. Toliau bus vykdoma stebėseną, be kita ko, rengiant vyresniųjų pareigūnų posėdžius, taip pat įprastinius Teisingumo, laisvės ir saugumo pakomitečio posėdžius ir vedant ES ir šalių, kurioms taikomas bevizis režimas, dialogą, taip pat, jei aktualu, derybas dėl Vakarų Balkanų šalių stojimo į ES.